

DANSKE UNIVERSITETER
UNIVERSITIES DENMARK

Den danske universitetssektor
- kort fortalt

© 2010 Danske Universiteter
Tryk: Prinforshop, Hedensted
Forside: Billede taget af Danske Universiteters sekretariat
ISBN 978-87-90470-47-0

Denne publikation kan ved kildeangivelse frit kopieres.

De 8 danske universiteter

I Danmark er der 8 universiteter, der er omfattet af universitsloven og organiseret i Danske Universiteter.

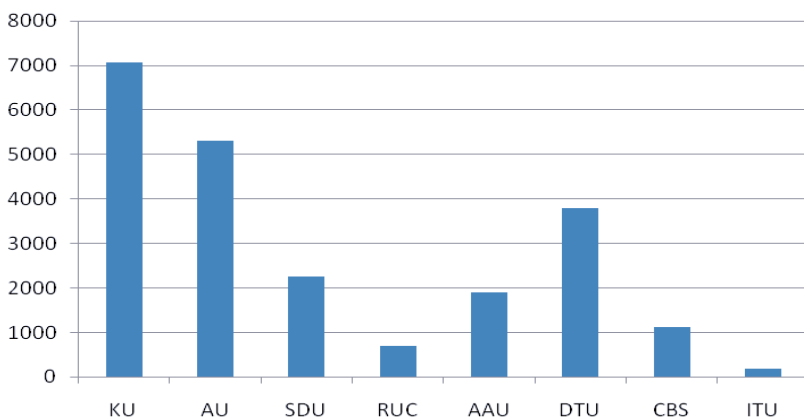
Du kan læse mere om de enkelte universiteter på deres hjemmesider, som du kan finde i nedenstående oversigt:

Universiteterne er meget forskellige. Eksempelvis blev Københavns Universitet oprettet i 1479 mens IT-Universitetet blev oprettet i 1999 og dermed er det yngste universitet.

Universitet	Hjemmeside
Københavns Universitet	www.ku.dk
Aarhus Universitet	www.au.dk
Syddansk Universitet	www.sdu.dk
Roskilde Universitet	www.ruc.dk
Aalborg Universitet	www.aau.dk
Danmarks Tekniske Universitet	www.dtu.dk
Copenhagen Business School	www.cbs.dk
IT Universitetet	www.itu.dk

Forskellen mellem universiteterne afspejler sig også i deres størrelse, der enkeltst kan beskrives med udgangspunkt i universiteternes indtægter.

Universiteternes indtægter, 2009, mio. kr.

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

Universiteterne og de andre uddannelsesinstitutioner

De danske universiteter udbyder akademiske, lange videregående uddannelser til bachelor, kandidat og ph.d. Disse uddannelser kan skelnes fra de kunstneriske, lange videregående uddannelser, der er placeret under Kulturministeriet og omfatter f.eks. uddannelserne til billedkunstner, musiker og arkitekt.

Universiteternes uddannelser er reguleret af universitetsloven. I universitetslovens formålsparagraf (§ 2) står det præciseret, at et universitet "... har til opgave at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau..."

Det er denne forskningsforpligtelse og opgaven med at udbyde forskningsbaseret uddannelse, der adskiller universiteterne fra professionshøjskolerne ("university colleges"), der udbyder korte og mellemlange videregående uddannelser, herunder "professionsbacheloruddannelser."

Indførelsen af titlen "professionsbachelor" og betegnelsen "university college" har ikke gjort det lettere at skelne mellem uddannelsesinstitutionerne og deres forskellige roller, men der er en klar adskillelse, idet uddannelserne ved "university colleges" ikke er forskningsbaserede. Eksempler på sådanne uddannelser er læreruddannelsen, sygeplejerskeuddannelsen og uddannelsen som diplomingeniør.

En sidste type uddannelser er erhvervsuddannelserne. Erhvervsuddannelserne omfatter eksempelvis uddannelserne til f.eks. tømrer og frisør.

	Institution	Varighed, år	Faglighed
Erhvervsuddannelse	Erhvervsskoler (adgang kræver ikke gymnasial uddannelse)	1½-5½	Håndværk
Korte og mellemlange videregående uddannelser	Professionshøjskoler	2-4	Praksis
Lange videregående uddannelser	Akademiske: Universiteter Kunstneriske: Kunstakademier	Bachelor: 3 Kandidat: 2-3 Ph.d.: 3 år	Forskningsbaseret

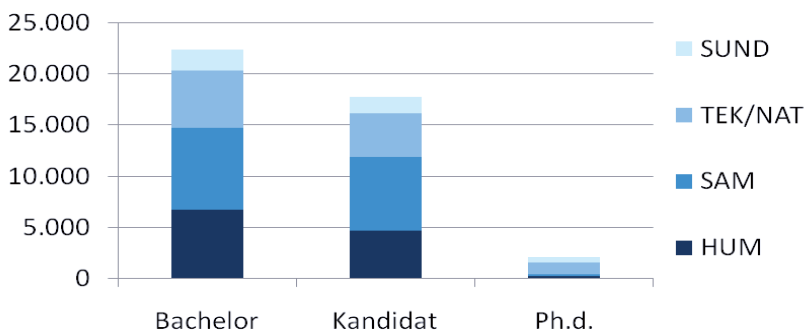
Universitetsuddannelserne

Der har været en betragtelig vækst i søgningen til universitetsuddannelserne, som universiteterne i meget stort omfang har søgt at imødekomme. Det afspejler sig i, at Undervisningsministeriets opgørelse over unges forventede uddannelsesniveau i 1990 opgjorde, at 10 procent ville få en lang videregående uddannelse, mens tallet i 2008 var vokset til 19 procent.

Udviklingen afspejler sig også i, at der i 2005 (da universiteternes statistiske beredskab blev oprettet) blev optaget 19.932 studerende, mens tallet i 2009 var vokset til 22.353. Det svarer til en vækst på 12 procent i antallet af nyoptagne på kun 4 år. I 2010 er tallet vokset yderligere. Ikke mindst fordi der har været en øget søgning til de tekniske og naturvidenskabelige fag, hvor der hidtil har været ledige studiepladser.

Når antallet af optagne ved universiteternes kandidatuddannelser er en smule lavere end optaget ved bacheloruddannelserne, så skyldes det bl.a., at udvidelsen af optaget på bacheloruddannelsen først vil overføres til optaget på kandidatuddannelserne nogle år senere. Desuden er der nogle optagne på bacheloruddannelserne, der vælger at springe fra universitetsuddannelsen, typisk for at tage en kortere uddannelse som f.eks. lærer.

Optag på bachelor, kandidat og ph.d.-uddannelserne fordelt på hovedområder, 2009

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

Universiteternes forskning

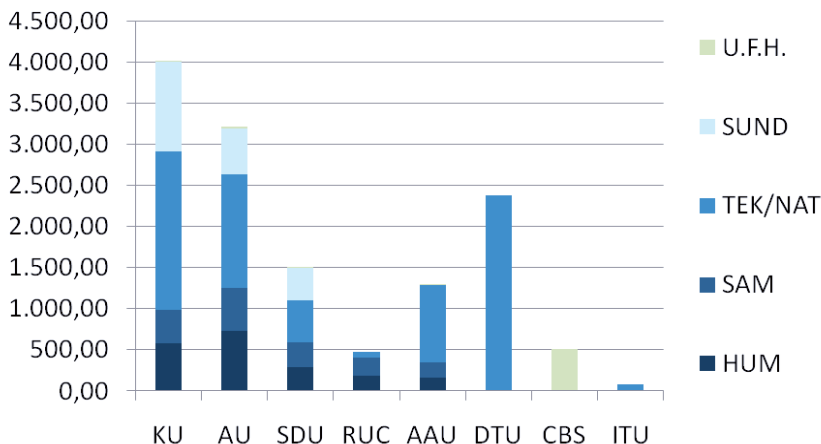
I modsætning til de fleste andre lande er den offentlige forskning i Danmark koncentreret omkring universiteterne. Senest blev det i 2007 besluttet at indfusionere en meget stor del af sektorforskningen i universiteterne.

Samlingen af forskningen ved universiteterne skal sikre, at Danmark som et forholdsvis lille land kan opbygge kritisk masse og dermed have stærke forskningsmiljøer som grundlag for at udbyde en bred vifte af uddannelser og samarbejds muligheder for omverden.

De 8 danske universiteter arbejder med forskning, uddannelse, myndighedsbetjening samt formidling til og samarbejde med samfundet inden for alle akademiske forskningsområder.

Men hver for sig har universiteterne meget forskellige profiler. Nogle dækker meget bredt, mens andre har en større grad af faglig specialisering. Dette ses tydeligt af forskernes fordeling på hovedområder (bemærk at CBS dækker over humaniora og samfundsvidenskab men ikke foretager en sådan præcisering i statistikken neden for).

Årsværk fastansatte forskere (VIP) fordelt på hovedområder, 2009

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

Myndighedsbetjening

Der er i Danmark tradition for, at myndighedsudøvelse og politiske beslutninger søges underbygget med forskning og faglig viden.

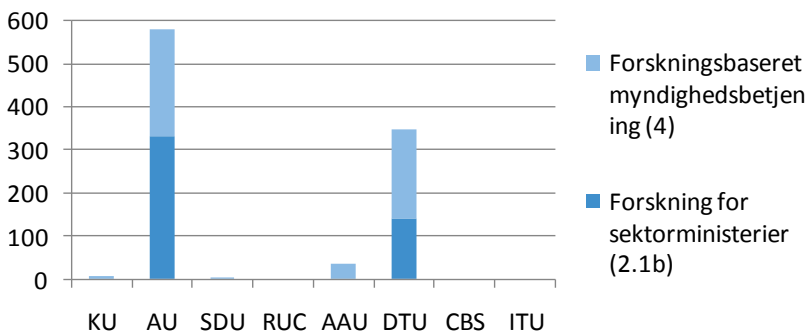
Denne strategiske forskning lå tidligere hovedsagligt i institutioner uden for universiteterne, men i forbindelse med regeringens globaliseringsstrategi fra 2006 blev store dele af sektorforskningen integreret i universiteterne fra og med 2007.

Målsætningen var dels at nyttiggøre den strategiske sektorforskning i de videregående uddannelser, dels at sikre en fortsat kvalificeret myndighedsbetjening gennem forankring i universitetsforskningen.

Sektorforskningen er integreret i universiteterne som forskningsbaseret myndighedsbetjening via kontrakter mellem ministerier og universiteter. Forskningsbaseret myndighedsbetjening består dels af sektorrelateret forskning og dels af faglig rådgivning mv. baseret på denne forskning.

Myndighedsrådgivning mv. omfatter forskningsbaserede aktiviteter såsom faglig rådgivning i traditionel forstand (udredninger, notater, deltagelse i kommissionsarbejde og faglige udvalg mv.) og en lang række faglige opgaver som monitoring, laboratorieanalyser, risikoanalyser, dataaktiviteter mv.

Universiteternes indtægter vedr. myndighedsbetjening, 2009

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

Samarbejde med erhvervslivet

Forskning og uddannelse er universiteternes kerneaktiviteter. Det er herfra, universiteterne skaber værdi for det danske og internationale samfund. Både den langsigtede samfundsværdi og den umiddelbare værdi for enkeltvirksomheder af universiteternes virke bygger på kvaliteten af forskning og uddannelse.

Det danske erhvervsliv og den offentlige sektor er afhængige af viden. Med et højt velfærdsniveau følger et behov for at kunne tilføre processer og produkter omfattende viden. På de danske universiteter bedrives forskning af en så høj karakter, at danske forskere citeres tredjemest i verden. At den offentlige forskning er af stor relevans for erhvervslivet ses bl.a. i de seneste års stigende samarbejde om forskning.

Private danske investeringer i universitetsforskning, løbende priser, 2006-2009

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

Tal fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen viser, at forskningsbaserede virksomheder, der samarbejder med universiteterne, har markant højere værditilvækst end konkurrenterne, og forskningsprojekterne giver omfattende ny viden, nye metoder og værdifulde netværk for virksomhederne.

Samtidig er samarbejdet med erhvervslivet med til at styrke universiteternes mulighed for at bedrive god forskning, både i kraft af bedre ressourcer og i kraft af tilgang af viden og erfaring fra det private erhvervsliv.

Kommercialisering af viden

Kommercialisering af opfindelser gjort ved universiteterne er et redskab til facilitere et samarbejde mellem universiteter og virksomheder. I en række brancher er det således nødvendigt at patentbeskytte viden, før en virksomhed vil investere i at udvikle denne viden til et produkt, og derfor patenterer de danske universiteter ofte forskernes opfindelser.

Et lovende patent er dog ingen garant for millionindtægter for universiteterne på den korte bane. Således giver kun få patenter store indtægter til universiteterne, og der går ofte over 15 år fra en opfindelse til reelle indtægter.

Med forskerpatentloven af 2000 fik universiteterne ansvaret for kommerciel udnyttelse af patenter baseret på universiteternes forskningsresultater. At beskytte og kommercialisere viden er dermed et centralt element i universiteternes arbejde med at bringe viden til anvendelse i samfundet.

Gennem det seneste tiår har universiteterne opbygget professionelle strukturer omkring den kommercielle udnyttelse af IPR. I 2009 investerede universiteterne således 36,5 mio. kr. i beskyttelse og kommercialisering af IPR, ligesom der var afsat 46 årsværk til direkte kommercialiseringsaktiviteter.

På baggrund af universiteternes IPR samarbejder universiteterne med virksomheder og investorer om at skabe nye produkter og virksomheder via licensaftaler og salg af patenter eller ved at etablere spinout-virksomheder. Fra 25 patentansøgninger i 2000 indgav universiteterne i 2009 109 patentansøgninger. På baggrund af universiteternes patentportefølje blev der i 2009 indgået 69 licens-, salgs- og optionsaftaler, og i 2009 havde universiteterne ejerandele eller aktieoptioner i 30 spinout-virksomheder.

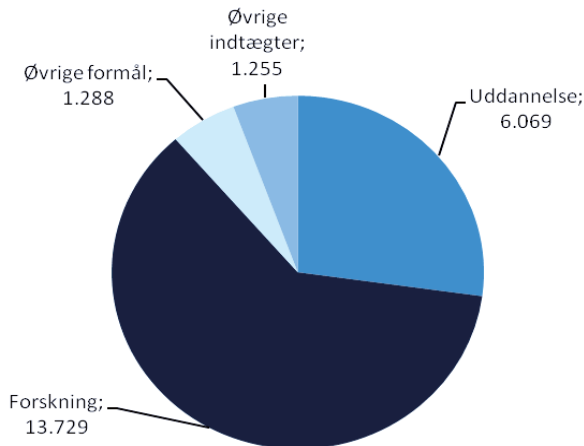
Finansiering af universiteterne

De danske universiteter er i hovedsagen offentlig finansierede, men 9 procent kommer fra private kilder—og indtægterne fra private kilder vokser.

At universiteterne i hovedsagen får midlerne fra offentlige kanaler betyder ikke, at de er vundet uden konkurrence eller givet uden bindinger. Faktisk er det ca. 2/3 af universiteternes midler, der er vundet i konkurrence eller knyttet stramme politiske bindinger knyttet til.

Universiteternes indtægter kan opdeles i fire kategorier: Uddannelse, forskning, øvrige formål og øvrige indtægter. Øvrige formål vedrører i hovedsagen eksempelvis biblioteker og museer, mens øvrige indtægter vedrører bl.a. finansielle indtægter og indtægter fra leje og fremleje.

Universiteternes indtægter fordelt på kilder, 2009, mio. kr.

90 procent af uddannelsesindtægterne kommer fra taxametersystemet, mens de øvrige midler stammer fra eksempelvis deltagerbetaling i forbindelse med deltidsuddannelse.

Taxametersystemet er baseret på, at universiteterne ikke modtager midler for at optage studerende. Midlerne udbetales først i takt med at de studerende består deres eksamener.

Endvidere er der indført en bonus for bachelorer, der gennemfører uddannelsen inden for normeret tid plus et år og for kandidater, der gennemfører uddannelsen på normeret tid. Bonusserne betales ved beståelse – dvs. én gang per grad.

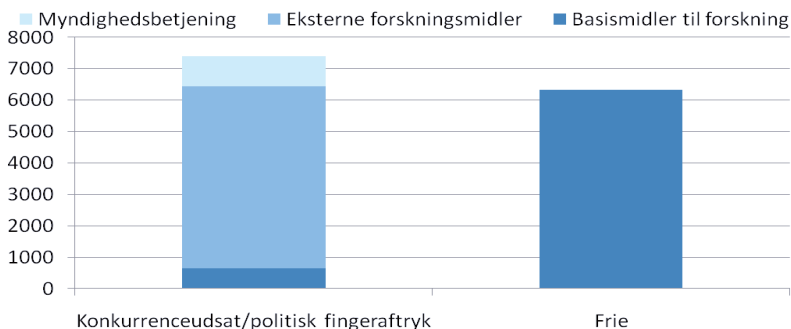
Takstoversigt 2010, kroner per STÅ/bestået uddannelse:

	Taxameter	Bachelor-bonus	Kandidat-bonus
Takst 1 (typisk humaniora og samfundsvidenskab)	45.880	15.200	8.400
Takst 2 (f.eks. geografi og idræt)	67.800	24.700	13.600
Takst 3 (typisk naturvidenskab, teknisk videnskab og lægevidenskab)	99.000	36.100	20.000

Kilde: Finanslov 2010

Som det kan ses af nedenstående figur, er det en større andel af universiteternes forskningsmidler, der vindes i konkurrence eller gives med specifikke politiske bindinger, end de har til frit at disponere over. Bemærk at der i figuren er opgjort 640 mio. kr. basismidler under kategorien ”politisk fingeraftryk”. Disse midler er givet under forpligtelse af at øge ph.d.-optaget.

Universiteternes indtægter vedr. forskning, 2009, mio. kr.

Kilde: Universiteternes statistiske beredskab

DANSKE UNIVERSITETER

UNIVERSITIES DENMARK

Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1. th.
1171 København K
Telefon: 33 92 54 05
Telefax: 33 92 50 75
www.dkuni.dk
E-mail: dkuni@dkuni.dk

Danske Universiteter er samarbejdsorganisation for de danske universiteter.